

Stijging levens- verwachting lijkt te stagneren

We worden elk jaar ruim een maand ouder. Dit komt misschien cryptisch of wellicht zelfs filosofisch over. Er wordt slechts mee bedoeld dat iemand die nu wordt geboren een levensverwachting heeft die één maand hoger ligt dan die van iemand die een jaar eerder is geboren. Dus als tussen generaties een verschil van 30 jaar zit, zal de volgende generatie gemiddeld 2,5 tot 3 jaar ouder worden. Dit geldt voor de afgelopen 50 jaar en zal naar verwachting de komende 50 jaar niet veel anders zijn. We zien dit zowel in Nederland als in onze omliggende landen.

We kunnen dit ook zien aan de ontwikkeling van de prognose van de levensverwachting van een 0-jarige, zoals in onderstaande tabel weergegeven op basis van de meest recente sterftcijfers.

Over een periode van 10 jaar stijgt de levensverwachting van 0-jarigen met ongeveer 12 maanden.

Ontwikkeling prognose levensverwachting 0-jarigen											
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Mannen	89,8	90,0	90,1	90,2	90,3	90,4	90,5	90,6	90,7	90,8	90,9
Vrouwen	92,4	92,5	92,6	92,6	92,7	92,8	92,9	93,0	93,1	93,2	93,3

Tabel 1: Overzicht van de ontwikkeling van de prognose van de levensverwachting van 0-jarigen.

In de tabel hieronder is te zien dat voor 65-jarigen de prognose van de resterende levensverwachting nog iets sneller stijgt dan de prognose van de levensverwachting van 0-jarigen. Dit komt doordat de sterfteverbetering die

we al jaren zien, vooral betrekking heeft op bejaarde Nederlanders. Het gevolg is dat, op grond van de huidige wetgeving, de AOW-leeftijd de komende decennia gemiddeld elke 2 jaar met 3 maanden zal stijgen.

Ontwikkeling prognose levensverwachting 65-jarigen											
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Mannen	20,2	20,3	20,4	20,5	20,7	20,8	20,9	21,0	21,2	21,3	21,4
Vrouwen	23,0	23,1	23,2	23,3	23,4	23,6	23,7	23,8	23,9	24,0	24,1

Tabel 2: Overzicht van de ontwikkeling van de prognose van de resterende levensverwachting van 65-jarigen.

Analyse recente ontwikkelingen

Het afgelopen jaar is meerdere keren in het nieuws is geweest dat de levensverwachting minder snel stijgt dan eerder voorspeld. Dit wordt veroorzaakt doordat er in de meest recente jaren meer sterfgevallen zijn geweest dan verwacht. Daarvoor worden hardnekkige griep epidemieën en strengere winters genoemd als mogelijke oorzaken. Om de gevolgen hiervan voor pensioenfondsen en de verwachte AOW-leeftijd in kaart te brengen, hebben we deze sterftcijfers geanalyseerd.

In dit artikel bespreken wij de impact van de sterfteontwikkeling in de afgelopen vijf jaar. Hiervoor is het projectiemodel van het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG) gebruikt. Met dit model kan een voorspelling worden gemaakt van de toekomstige levensverwachting.

De sterfteontwikkelingen zijn geanalyseerd door de voorspellingen in de jaren 2014 tot en met 2018 met elkaar te vergelijken. Het model dat is gebruikt voor de Prognose-tafel AG2016 is daarbij als uitgangspunt genomen. Voor het model is Europese¹ data gebruikt afkomstig uit de Human

¹ De Europese data hebben betrekking op de landen met een BNP dat boven het Europese gemiddelde ligt.

Mortality Database (HMDB) aangevuld met Eurostat data van de meest recente jaren en CBS voor de meest recente Nederlandse data.

Voor Nederland is voor deze prognoses sterftedata gebruikt tot en met 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017. Daarbij hebben we steeds de Europese sterftedata meegenomen welke één jaar minder lang doorloopt ten opzichte van de Nederlandse data. Dit is in lijn met de wijze waarop in het AG model data wordt gebruikt. We noemen deze geconstrueerde prognosetafels:

1. Prognosetafel AG2014model2016
2. Prognosetafel AG2015model2016
3. Prognosetafel AG2016model2016
4. Prognosetafel AG2017model2016
5. Prognosetafel AG2018model2016

De derde prognosetafel is de in september 2016 door het AG gepubliceerde Prognosetafel AG2016, waarbij gebruik is gemaakt van een data update in de HMDB. De eerste prognosetafel is de in september 2014 gepubliceerde Prognosetafel AG2014 met daarop een correctie voor de aanpassingen die in het AG2016 model zijn gemaakt en een data update van de HMDB ten opzichte van het AG2014 model. De laatste prognosetafel is gelijk aan de in september 2018 door het AG te publiceren Prognosetafel AG2018 indien het AG het model, dat is gebruikt voor de Prognosetafel AG2016, ongewijzigd toepast.

Voor de genoemde vijf prognosetafels zijn de volgende kenmerken beschouwd:

- verschil in levensverwachting;
- verschil in voorziening van een voorbeeld pensioenfonds;
- ontwikkeling van de toekomstige ingangleeftijd van de AOW.

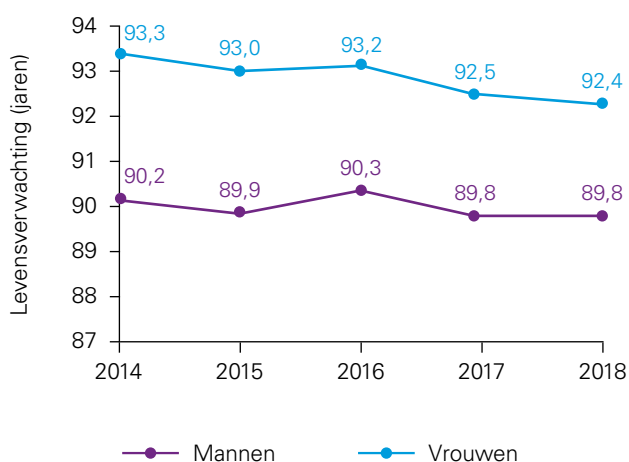
Gevolgen voor de stijging van de levensverwachting

Onderstaande grafieken tonen op basis van de vijf geconstrueerde prognosetafels de voorspelling van de levensverwachting van een 0-jarige in 2018 en van de resterende levensverwachting van een 65-jarige in 2018. Daarbij is onderscheid gemaakt in geslacht.

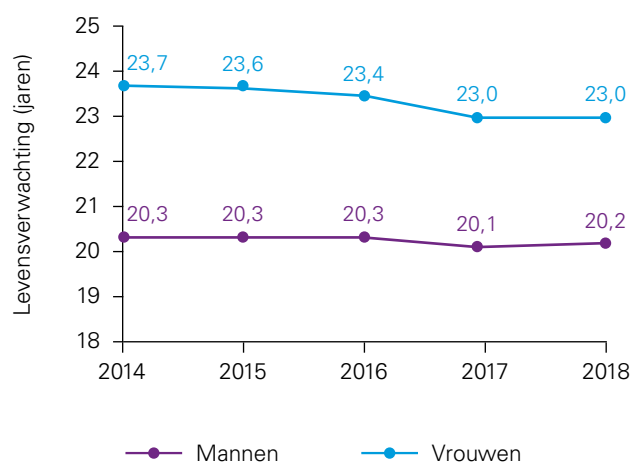
Opvallend is dat in 2017 en 2018 de prognose van de levensverwachting voor een 0-jarige man in 2018 ongeveer een half jaar lager is dan in de drie jaren daarvoor. Voor vrouwen is dit verschil bijna een jaar. Dit wijst er op dat de levensverwachting minder snel stijgt dan eerder werd verwacht. Voor 65-jarigen is de impact kleiner maar daar is bij vrouwen wel een duidelijke verlaging van de voorspelling van de resterende levensverwachting waarneembaar.

De verklaring hiervan kan worden gevonden door naar de waargenomen sterfteratio's te kijken in de afgelopen jaren. Het gaat daarbij vooral om de sterfteratio's op basis van de Europese sterftcijfers omdat deze sterftcijfers binnen het gehanteerde AG projectiemodel het meest bepalend zijn voor de voorspelling van de sterftetrend.

Ontwikkeling prognose levensverwachting 0-jarigen in 2018

Ontwikkeling prognose levensverwachting 65-jarigen in 2018

Figuur 1: Links: De ontwikkeling van de prognose van de levensverwachting van 0-jarigen.
Rechts: De ontwikkeling van de prognose van de resterende levensverwachting van 65-jarigen.

We hebben hieronder voor de jaren 2009 tot en met 2016 de toename of de afname in de sterfteratio weergegeven ten opzichte van het voorgaande jaar, waarbij we hebben gekeken naar Europese sterfte van de leeftijden 65 jaar en ouder.

Ontwikkeling van de sterfteverbetering voor mannen en vrouwen vanaf 65 jaar								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mannen	-0,9%	-0,7%	-3,1%	-0,2%	-1,1%	-4,1%	3,2%	-2,3%
Vrouwen	-0,5%	0,1%	-3,6%	0,6%	-1,9%	-5,2%	3,5%	-3,7%

Tabel 3: Ontwikkeling van de Europese sterfteverbetering voor mannen en vrouwen van 65 jaar en ouder.

Het valt op dat de sterfteratio niet in ieder jaar lager is dan in het voorgaande jaar maar dat deze over een langere periode wel blijft dalen met gemiddeld ongeveer 1,0%. Vooral het jaar 2015 is opvallend omdat in dat jaar de sterfteratio met ruim 3% is toegenomen.

Gevolgen voor pensioenfondsen

Voor pensioenfondsen is de minder snel stijgende levensverwachting goed nieuws. Ze hoeven immers minder lang pensioen uit te keren dan verwacht op basis van de huidige prognosetafel. De meeste pensioenfondsen maken voor de vaststelling van de voorzieningen gebruik van de prognosetafel van het AG. Deze wordt om de twee jaar gepubliceerd en de laatste publicatie was in september 2016. Daarin was de recente toename van de sterfte in 2015 nog niet verwerkt. Dat komt omdat de in 2016 gepubliceerde Prognosetafel AG2016 voor de vaststelling van de toekomstige sterfteontwikkeling gebruik maakt van de Europese sterftedata tot en met 2014.

Wanneer de sterftcijfers van de twee meest recente jaren worden toegevoegd aan het projectiemodel van de Prognosetafel AG2016, dan zal door de data uit 2015 de toekomstige inschatting van de sterftetekansen hoger zijn dan bij de prognosetafel die nu door de meeste pensioenfondsen wordt gebruikt. Om de impact hiervan voor pensioenfondsen

Prognose in 2018 ten opzichte van 2016			
	Mannen	Vrouwen	Totaal
Ouderdompensioen	-0,7%	-1,8%	-1,2%
Partnerpensioen	-1,1%	1,7%	-0,6%
Totaal	-0,8%	-1,4%	-1,1%

Tabel 4: Verwachte verandering in de verplichte pensioenvoorziening in 2018 ten opzichte van 2016.

in kaart te brengen, is het effect op de voorziening van een gemiddeld pensioenfonds vastgesteld waarbij zowel voor mannen als voor vrouwen als voor het totaal het ouderdompensioen, het partnerpensioen en het totaal van ouderdompensioen en partnerpensioen zijn doorgerekend.

Indien de in september door het AG te publiceren Prognosetafel AG2018 wordt gebaseerd op hetzelfde model als waarop de Prognosetafel AG2016 is gebaseerd, dan blijkt uit de berekeningen aan de hand van het voorbeeld pensioenfonds dat de voorzieningen gemiddeld met ruim 1% zullen dalen zodra wordt overgestapt op de meest actuele sterftetafel. Een meevaller van ruim 1% in de voorziening zal bij een dekkingsgraad van rond de 100% zorgen voor een stijging van de dekkingsgraad met ruim 1 procentpunt.

Dit is goed nieuws dat bij pensioenfondsen zeer welkom is in deze moeilijke tijden met lage rentes. Voor sommige fondsen kan dit net betekenen dat kortingen kunnen worden uitgesteld of dat indexatie dichterbij komt. Overigens is de impact voor specifieke pensioenfondsen wel afhankelijk van de leeftijdsopbouw, de verhouding tussen mannen en vrouwen en de ervaringssterfte sterfte binnen het eigen fonds.

Bij de inschatting van het effect op de voorzieningen van ruim 1% is uitgegaan van de aannames die het AG bij de publicatie van de Prognosetafel AG2016 heeft gehanteerd en dat het fonds nu gebruik maakt van de Prognosetafel AG2016 en overgaat op de nog te publiceren "Prognosetafel AG2018". Voor de "Prognosetafel AG2018" is aangenomen dat het AG geen wijzigingen heeft aangebracht in haar projectiemodel. Mocht het AG bijvoorbeeld een modelaanpassing hebben gedaan, dan kan dit leiden tot een andere impact op de voorziening.

De belangrijkste vraag is nu of de minder snel stijgende levensverwachting een structurele of incidentele ontwikkeling is. Het is mogelijk dat als gevolg van klimaatveranderingen ons weer extremer wordt met meer strengere winters en

meer hetere zomers. Dit heeft tot gevolg dat er meer sterfte is onder ouderen. Als dit het geval is dan zal de levensverwachting structureel lager kunnen blijven dan eerder voorspeld. Het kan echter ook zijn dat de meest recente jaren uitzonderingen waren op een eerder vastgesteld patroon, waarbij er tijdelijk sprake was van een hoger dan verwachte sterfte. Want wanneer we naar de betrouwbaarheidsintervallen kijken, dan blijken de verschillen die we in de afgelopen vijf jaar hebben gezien allemaal binnen het 95% betrouwbaarheidsinterval te vallen. In dat geval bestaat de kans dat de pensioenfondsen hun voorzieningen in de nabije toekomst weer (deels) moeten aanvullen. Daar zal in het beleid van pensioenfondsen rekening mee moeten worden gehouden. Dit geldt ook voor verzekeraars die pensioenen verzekeren.

Pensioenfondsen die groot genoeg zijn en voldoende eigen data hebben, kunnen aan de hand van hun ervaringssterfte toetsen of de hogere sterfte in de bevolkingscijfers ook terug komt in hun eigen cijfers. Voor zover de toegenomen sterfte in recente jaren vooral extra sterfgevallen betreft binnen groepen die zijn ondervertegenwoordigd in pensioenfondsen, zou het kunnen dat pensioenfondsen hun ervaringssterftecijfer moeten bijstellen waardoor een minder grote vrijval van de voorziening kan optreden.

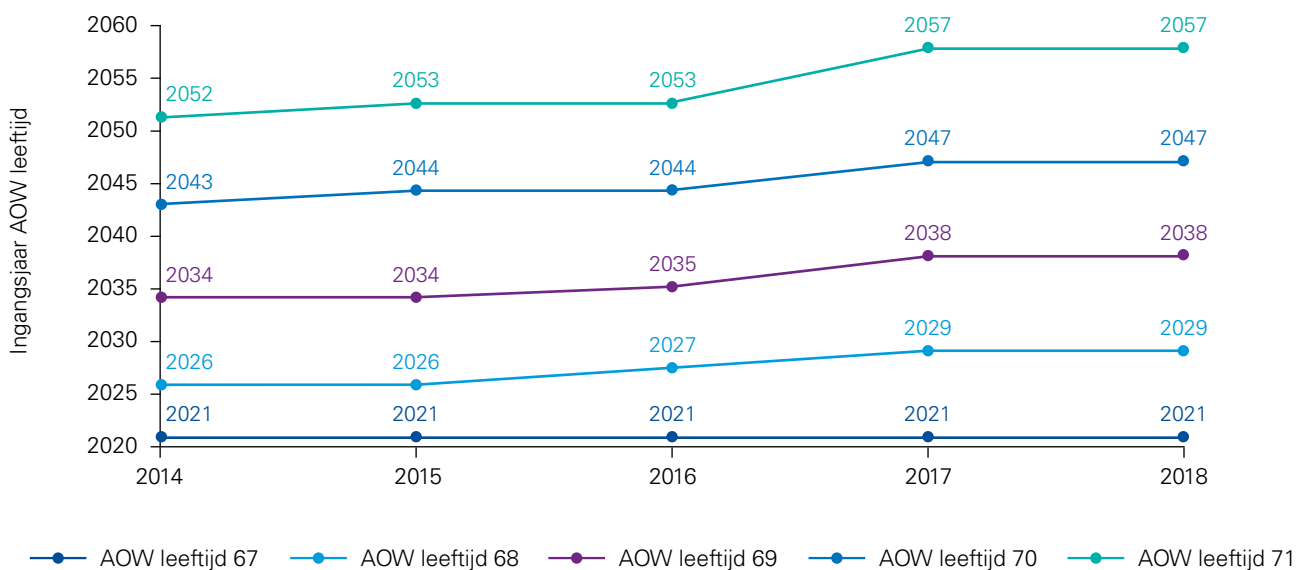
Ingangsheeftijd AOW stijgt minder snel

De stijging van de ingangsheeftijd van de AOW is in de wet gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting.

Hierdoor zorgt de minder hard stijgende levensverwachting voor een minder snelle verhoging van de AOW-leeftijd dan eerder is voorspeld. Zo heeft de regering op 3 november 2017 op basis van de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) besloten om de ingangsheeftijd van de AOW in 2023 niet te verhogen naar 67 jaar en 6 maanden. Op basis van de meest recente cijfers wordt verwacht dat de regering dit najaar zal besluiten om de AOW-leeftijd ook in 2024 niet te verhogen. Voor iedereen die vanaf oktober 2018 tot en met september 2019 de 62-jarige leeftijd bereikt, is dit goed nieuws omdat zij 3 maanden eerder recht op AOW krijgen dan op basis van eerdere prognoses is voorspeld. Ook voor degenen die nog wat verder van de AOW-leeftijd zijn verwijderd, lijkt de afnemende stijging van de levensverwachting positief uit te pakken omdat de prognoses voor de toekomstige ingangsheeftijd van de AOW ook naar beneden zijn bijgesteld.

Door de minder snel stijgende levensverwachting zal op langere termijn de ingangsheeftijd van de AOW ook minder snel stijgen. Dat is te zien in de grafiek hieronder, waarin wordt weergegeven in welk jaar de AOW-leeftijd de hoogte van 67, 68, 69 en 70 jaar zal bereiken voor de achtereenvolgende prognosetafels. In 2016 werd verwacht dat een AOW-leeftijd van 70 jaar in 2044 zou worden bereikt. Echter, op grond van de minder snel stijgende levensverwachting in recente projecties wordt in 2018 verwacht dat deze pas in 2047 wordt bereikt.

Ontwikkeling van de AOW leeftijd van verschillende prognoses

Figuur 2: Ontwikkeling van de AOW-leeftijd op basis van prognoses in opeenvolgende jaren.

Wanneer op basis van deze informatie conclusies worden getrokken voor de lange termijn, is voorzichtigheid geboden. Indien in de komende jaren blijkt dat de hogere sterfte in de meest recente jaren incidenteel is geweest en er toe leidt dat er de komende jaren minder sterfgevallen zijn dan kan de structurele verbetering van de sterfte zich alsnog voortzetten conform eerdere voorspellingen. In dat geval zal de AOW-leeftijd de komende jaren een inhaalslag maken en zullen de in 2018 voorspelde AOW ingangsheeftijden alsnog

eerder worden bereikt. Voor degenen die nog wat verder van de ingangsheeftijd van de AOW verwijderd zijn, is het dus nog te vroeg om te juichen.

De informatie in bovenstaande grafiek kan ook op een andere wijze worden gepresenteerd. Hieronder staat per 5 jaar wat de ingangsheeftijd van de AOW is op basis van de voorspellingen in 2014 tot en met 2018.

Verschillen in de AOW-leeftijd					
Jaar	2014	2015	2016	2017	2018
2025	67:9	67:9	67:9	67:6	67:6
2030	68:6	68:6	68:3	68:0	68:0
2035	69:0	69:0	69:0	68:9	68:6
2040	69:6	69:6	69:6	69:3	69:3
2045	70:3	70:0	70:0	69:9	69:9
2050	70:9	70:6	70:9	70:3	70:3
2055	71:3	71:0	71:3	70:9	70:9
2060	71:9	71:6	71:9	71:3	71:3

Tabel 5: Verwachte AOW ingangsheeftijden in de jaren tot en met 2060. Het eerste cijfer geeft het aantal jaren weer, het tweede cijfer geeft het aantal maanden weer.

Op basis van de Prognosetafel AG2016 zien we een prognose voor de verwachte ingangsheeftijd van de AOW in de 2016 kolom. We zien dat deze redelijk in de buurt ligt van prognoses van de twee jaren ervoor. We zien echter ook dat de prognose in 2017 en 2018 tot een verwachte ingangsheeftijd van de AOW leidt die tot 2045 drie maanden lager is en die vanaf 2050 zelfs een half jaar lager is.

Het valt verder op dat de komende 30 jaar gemiddeld iedere vijf jaar de ingangsheeftijd van de AOW met zes maanden moet worden verhoogd om gelijke tred te houden met de stijging van de resterende levensverwachting van 65 jarigen. In het begin gaat deze stijging iets sneller dan daarna, maar het verschil is erg klein. Dit komt overeen met de eerdere conclusie dat we elk jaar ruim een maand ouder worden maar dat het voor 65-jarigen iets sneller gaat.

Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat de stijging van de AOW-leeftijd nog verder gaat vertragen of dat deze zelfs zou kunnen worden bevroren. De levensverwachting neemt nog steeds toe, alleen iets langzamer dan eerder voorspeld.

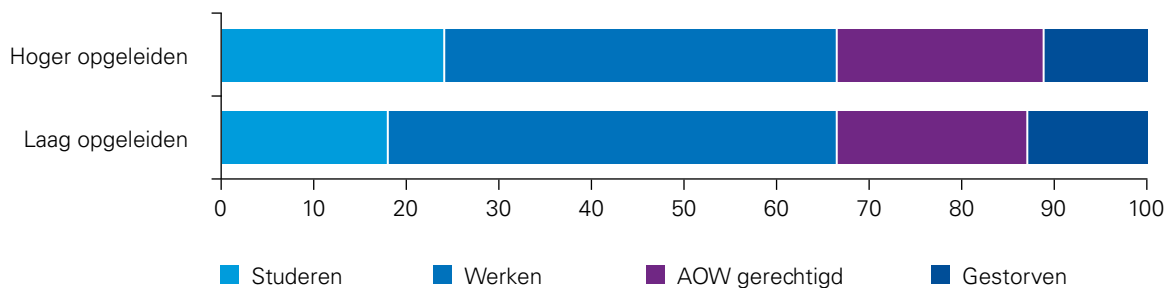

Oplossen van probleem voor zware beroepen

Voor degenen die jonger zijn dan 45 zijn het geen leuke overzichten om te zien dat zij pas op hun 70ste of later recht krijgen op AOW. Voor hoger opgeleiden heeft dit over het algemeen minder grote gevolgen dan voor lager opgeleiden, omdat lager opgeleiden vaak in zwaardere beroepen werkzaam zijn. Voor hen is een toekomstige AOW-leeftijd van 70 jaar niet realistisch. Op dit moment heeft de wetgever nog geen oplossing voor dit probleem.

Maar er wordt wel steeds vaker geschreven om bij het vaststellen van de AOW-leeftijd onderscheid te maken naar opleidingsniveau, zoals in het FD van 31 juli 2018 waar wordt ingegaan op een artikel van onderzoekers van het Nidi in Me Judice of eerder al in het [artikel](#) van Egbert Kromme. Deze suggesties bieden een goed kader om dit probleem structureel en rechtvaardig op te lossen. Lager opgeleiden hebben namelijk een significant lagere levensverwachting dan hoger opgeleiden. Zij ontvangen daardoor een veel korter deel van hun leven AOW. Dat is ook te zien in onderstaande grafiek.

Gemiddelde verwachte levensloop in 2018

Figuur 3: Gemiddelde verwachte levensloop voor hoger opgeleiden en lager opgeleiden.

De lager opgeleiden hebben een korter leven, maar hun werkzame leven is langer en ze hebben minder lang recht op AOW. De tweede en de vierde periode beginnen wel eerder, maar de derde (paars) niet.

Dit probleem kan budgetneutraal worden opgelost door de ingangleeftijd van de AOW afhankelijk te maken van het opleidingsniveau zodat iedereen op 76% van zijn/haar

levensverwachting recht krijgt op een AOW uitkering. Lager opgeleiden zouden dan ongeveer drie jaar eerder AOW kunnen krijgen dan hoger opgeleiden.

In onderstaande tabel is te zien wat in 2018 de ingangleeftijd van de AOW per opleidingsniveau zou moeten zijn wanneer het recht op AOW zou worden gelijk getrokken.

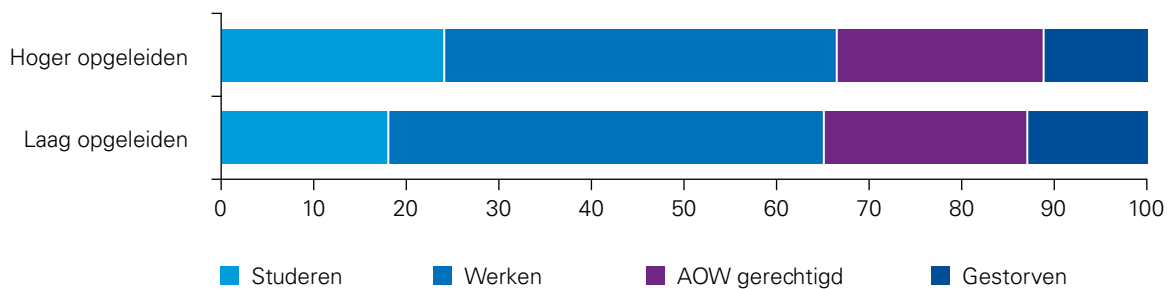
Overzicht van AOW-leeftijd per opleidingsniveau in 2018

Opleiding	Gewicht	Levensverwachting	AOW leeftijd	% van levensverwachting
Basisonderwijs	11,9%	84 jaar en 9 maanden	64 jaar en 3 maanden	75,8%
Vmbo	20,9%	86 jaar	65 jaar en 3 maanden	75,9%
Havo, Vwo, Mbo	38,7%	87 jaar	66 jaar en 3 maanden	76,1%
Hbo, Universiteit	28,5%	88 jaar en 6 maanden	67 jaar en 3 maanden	76,0%

Tabel 6: Overzicht van een rechtvaardige ingangleeftijd van de AOW per opleidingsniveau.

Ook in deze situatie krijgen de hoger opgeleiden nog twee jaar langer AOW dan de lager opgeleiden, maar de gelijkheid zit er nu in dat beide groepen recht op AOW krijgen indien ongeveer 76% van de levensverwachting is bereikt. Het eerdere plaatje komt er dan uit te zien, zoals in de figuur hieronder. Echter deze keer hebben de lager opgeleiden eerder recht op AOW (paarse balk), wat in lijn is met het feit dat zij gemiddeld eerder overlijden (laatste blauwe balk).

Gemiddelde levensverwachting bij opleidingsafhankelijke AOW

Figuur 4: Gemiddelde levensverwachting bij opleidingsafhankelijke AOW ingangsdata

Lengte van de werkzame periode

De toenemende levensverwachting brengt ons bij de vraag of ons leven nog wel langer is in te delen in drie perioden: studeren, werken en pensioen? En als we dat vinden, hoe lang kan dan het werkzame leven kan worden opgerekend om ons een onbezorgde pensioenperiode te kunnen blijven veroorloven?

Daarvoor is actie nodig op het gebied van duurzame inzetbaarheid en daarvoor zijn fiscale faciliteiten nodig die het mogelijk maken om pensioenkapitaal gedurende de tweede fase in te zetten voor permanente educatie en/of bijscholing. Mogelijk kunnen sectorspecifieke werknemersverzekeringen in het leven worden geroepen, die mensen tegemoet komt die niet duurzaam inzetbaar zijn. De kans is echter groot dat het toekomstige leven meer dan de eerder genoemde drie fases zal kennen en dat zaken als een tweede carrière en een stapje terug doen meer gemeengoed worden.

Bijlage 1:

Verwachte AOW ingangleeftijd op basis van AG model met meest recente sterftcijfers

Onderstaand ziet u de prognose van de AOW ingangleeftijd per geboortemaand. De daadwerkelijke ingangleeftijd wordt pas 5 jaren van tevoren gemaakt op basis van de dan meest recente CBS prognose.

De geboortemaanden waarin sprake is van een verhoging met 3 maanden ten opzichte van de vorige geboortemaand, zijn in de tabellen gearceerd weergegeven.

Geboortedatum		KPMG / AG2018			Geboortedatum		KPMG / AG2018		
Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd	Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd
1	1956	4	2023	67,25	1	1960	10	2027	67,75
2	1956	5	2023	67,25	2	1960	11	2027	67,75
3	1956	6	2023	67,25	3	1960	12	2027	67,75
4	1956	7	2023	67,25	4	1960	1	2028	67,75
5	1956	8	2023	67,25	5	1960	2	2028	67,75
6	1956	9	2023	67,25	6	1960	3	2028	67,75
7	1956	10	2023	67,25	7	1960	4	2028	67,75
8	1956	11	2023	67,25	8	1960	5	2028	67,75
9	1956	12	2023	67,25	9	1960	6	2028	67,75
10	1956	1	2024	67,25	10	1960	7	2028	67,75
11	1956	2	2024	67,25	11	1960	8	2028	67,75
12	1956	3	2024	67,25	12	1960	9	2028	67,75
1	1957	4	2024	67,25	1	1961	10	2028	67,75
2	1957	5	2024	67,25	2	1961	11	2028	67,75
3	1957	6	2024	67,25	3	1961	12	2028	67,75
4	1957	7	2024	67,25	4	1961	4	2029	68,00
5	1957	8	2024	67,25	5	1961	5	2029	68,00
6	1957	9	2024	67,25	6	1961	6	2029	68,00
7	1957	10	2024	67,25	7	1961	7	2029	68,00
8	1957	11	2024	67,25	8	1961	8	2029	68,00
9	1957	12	2024	67,25	9	1961	9	2029	68,00
10	1957	4	2025	67,50	10	1961	10	2029	68,00
11	1957	5	2025	67,50	11	1961	11	2029	68,00
12	1957	6	2025	67,50	12	1961	12	2029	68,00
1	1958	7	2025	67,50	1	1962	1	2030	68,00
2	1958	8	2025	67,50	2	1962	2	2030	68,00
3	1958	9	2025	67,50	3	1962	3	2030	68,00
4	1958	10	2025	67,50	4	1962	4	2030	68,00
5	1958	11	2025	67,50	5	1962	5	2030	68,00
6	1958	12	2025	67,50	6	1962	6	2030	68,00
7	1958	1	2026	67,50	7	1962	7	2030	68,00
8	1958	2	2026	67,50	8	1962	8	2030	68,00
9	1958	3	2026	67,50	9	1962	9	2030	68,00
10	1958	4	2026	67,50	10	1962	10	2030	68,00
11	1958	5	2026	67,50	11	1962	11	2030	68,00
12	1958	6	2026	67,50	12	1962	12	2030	68,00
1	1959	7	2026	67,50	1	1963	4	2031	68,25
2	1959	8	2026	67,50	2	1963	5	2031	68,25
3	1959	9	2026	67,50	3	1963	6	2031	68,25
4	1959	10	2026	67,50	4	1963	7	2031	68,25
5	1959	11	2026	67,50	5	1963	8	2031	68,25
6	1959	12	2026	67,50	6	1963	9	2031	68,25
7	1959	4	2027	67,75	7	1963	10	2031	68,25
8	1959	5	2027	67,75	8	1963	11	2031	68,25
9	1959	6	2027	67,75	9	1963	12	2031	68,25
10	1959	7	2027	67,75	10	1963	1	2032	68,25
11	1959	8	2027	67,75	11	1963	2	2032	68,25
12	1959	9	2027	67,75	12	1963	3	2032	68,25

Geboortedatum		KPMG / AG2018			Geboortedatum		KPMG / AG2018		
Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd	Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd
1	1964	4	2032	68,25	1	1968	10	2036	68,75
2	1964	5	2032	68,25	2	1968	11	2036	68,75
3	1964	6	2032	68,25	3	1968	12	2036	68,75
4	1964	7	2032	68,25	4	1968	1	2037	68,75
5	1964	8	2032	68,25	5	1968	2	2037	68,75
6	1964	9	2032	68,25	6	1968	3	2037	68,75
7	1964	10	2032	68,25	7	1968	4	2037	68,75
8	1964	11	2032	68,25	8	1968	5	2037	68,75
9	1964	12	2032	68,25	9	1968	6	2037	68,75
10	1964	1	2033	68,25	10	1968	7	2037	68,75
11	1964	2	2033	68,25	11	1968	8	2037	68,75
12	1964	3	2033	68,25	12	1968	9	2037	68,75
1	1965	4	2033	68,25	1	1969	10	2037	68,75
2	1965	5	2033	68,25	2	1969	11	2037	68,75
3	1965	6	2033	68,25	3	1969	12	2037	68,75
4	1965	7	2033	68,25	4	1969	4	2038	69,00
5	1965	8	2033	68,25	5	1969	5	2038	69,00
6	1965	9	2033	68,25	6	1969	6	2038	69,00
7	1965	10	2033	68,25	7	1969	7	2038	69,00
8	1965	11	2033	68,25	8	1969	8	2038	69,00
9	1965	12	2033	68,25	9	1969	9	2038	69,00
10	1965	4	2034	68,50	10	1969	10	2038	69,00
11	1965	5	2034	68,50	11	1969	11	2038	69,00
12	1965	6	2034	68,50	12	1969	12	2038	69,00
1	1966	7	2034	68,50	1	1970	1	2039	69,00
2	1966	8	2034	68,50	2	1970	2	2039	69,00
3	1966	9	2034	68,50	3	1970	3	2039	69,00
4	1966	10	2034	68,50	4	1970	4	2039	69,00
5	1966	11	2034	68,50	5	1970	5	2039	69,00
6	1966	12	2034	68,50	6	1970	6	2039	69,00
7	1966	1	2035	68,50	7	1970	7	2039	69,00
8	1966	2	2035	68,50	8	1970	8	2039	69,00
9	1966	3	2035	68,50	9	1970	9	2039	69,00
10	1966	4	2035	68,50	10	1970	10	2039	69,00
11	1966	5	2035	68,50	11	1970	11	2039	69,00
12	1966	6	2035	68,50	12	1970	12	2039	69,00
1	1967	7	2035	68,50	1	1971	4	2040	69,25
2	1967	8	2035	68,50	2	1971	5	2040	69,25
3	1967	9	2035	68,50	3	1971	6	2040	69,25
4	1967	10	2035	68,50	4	1971	7	2040	69,25
5	1967	11	2035	68,50	5	1971	8	2040	69,25
6	1967	12	2035	68,50	6	1971	9	2040	69,25
7	1967	4	2036	68,75	7	1971	10	2040	69,25
8	1967	5	2036	68,75	8	1971	11	2040	69,25
9	1967	6	2036	68,75	9	1971	12	2040	69,25
10	1967	7	2036	68,75	10	1971	1	2041	69,25
11	1967	8	2036	68,75	11	1971	2	2041	69,25
12	1967	9	2036	68,75	12	1971	3	2041	69,25

Geboortedatum		KPMG / AG2018			Geboortedatum		KPMG / AG2018		
Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd	Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd
1	1972	4	2041	69,25	1	1976	10	2045	69,75
2	1972	5	2041	69,25	2	1976	11	2045	69,75
3	1972	6	2041	69,25	3	1976	12	2045	69,75
4	1972	7	2041	69,25	4	1976	1	2046	69,75
5	1972	8	2041	69,25	5	1976	2	2046	69,75
6	1972	9	2041	69,25	6	1976	3	2046	69,75
7	1972	10	2041	69,25	7	1976	4	2046	69,75
8	1972	11	2041	69,25	8	1976	5	2046	69,75
9	1972	12	2041	69,25	9	1976	6	2046	69,75
10	1972	4	2042	69,50	10	1976	7	2046	69,75
11	1972	5	2042	69,50	11	1976	8	2046	69,75
12	1972	6	2042	69,50	12	1976	9	2046	69,75
1	1973	7	2042	69,50	1	1977	10	2046	69,75
2	1973	8	2042	69,50	2	1977	11	2046	69,75
3	1973	9	2042	69,50	3	1977	12	2046	69,75
4	1973	10	2042	69,50	4	1977	4	2047	70,00
5	1973	11	2042	69,50	5	1977	5	2047	70,00
6	1973	12	2042	69,50	6	1977	6	2047	70,00
7	1973	1	2043	69,50	7	1977	7	2047	70,00
8	1973	2	2043	69,50	8	1977	8	2047	70,00
9	1973	3	2043	69,50	9	1977	9	2047	70,00
10	1973	4	2043	69,50	10	1977	10	2047	70,00
11	1973	5	2043	69,50	11	1977	11	2047	70,00
12	1973	6	2043	69,50	12	1977	12	2047	70,00
1	1974	7	2043	69,50	1	1978	1	2048	70,00
2	1974	8	2043	69,50	2	1978	2	2048	70,00
3	1974	9	2043	69,50	3	1978	3	2048	70,00
4	1974	10	2043	69,50	4	1978	4	2048	70,00
5	1974	11	2043	69,50	5	1978	5	2048	70,00
6	1974	12	2043	69,50	6	1978	6	2048	70,00
7	1974	1	2044	69,50	7	1978	7	2048	70,00
8	1974	2	2044	69,50	8	1978	8	2048	70,00
9	1974	3	2044	69,50	9	1978	9	2048	70,00
10	1974	4	2044	69,50	10	1978	10	2048	70,00
11	1974	5	2044	69,50	11	1978	11	2048	70,00
12	1974	6	2044	69,50	12	1978	12	2048	70,00
1	1975	7	2044	69,50	1	1979	1	2049	70,00
2	1975	8	2044	69,50	2	1979	2	2049	70,00
3	1975	9	2044	69,50	3	1979	3	2049	70,00
4	1975	10	2044	69,50	4	1979	4	2049	70,00
5	1975	11	2044	69,50	5	1979	5	2049	70,00
6	1975	12	2044	69,50	6	1979	6	2049	70,00
7	1975	4	2045	69,75	7	1979	7	2049	70,00
8	1975	5	2045	69,75	8	1979	8	2049	70,00
9	1975	6	2045	69,75	9	1979	9	2049	70,00
10	1975	7	2045	69,75	10	1979	10	2049	70,00
11	1975	8	2045	69,75	11	1979	11	2049	70,00
12	1975	9	2045	69,75	12	1979	12	2049	70,00

13 | Stijging levensverwachting lijkt te stagneren

Geboortedatum		KPMG / AG2018			Geboortedatum		KPMG / AG2018		
Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd	Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd
1	1980	4	2050	70,25	1	1984	7	2054	70,50
2	1980	5	2050	70,25	2	1984	8	2054	70,50
3	1980	6	2050	70,25	3	1984	9	2054	70,50
4	1980	7	2050	70,25	4	1984	10	2054	70,50
5	1980	8	2050	70,25	5	1984	11	2054	70,50
6	1980	9	2050	70,25	6	1984	12	2054	70,50
7	1980	10	2050	70,25	7	1984	4	2055	70,75
8	1980	11	2050	70,25	8	1984	5	2055	70,75
9	1980	12	2050	70,25	9	1984	6	2055	70,75
10	1980	1	2051	70,25	10	1984	7	2055	70,75
11	1980	2	2051	70,25	11	1984	8	2055	70,75
12	1980	3	2051	70,25	12	1984	9	2055	70,75
1	1981	4	2051	70,25	1	1985	10	2055	70,75
2	1981	5	2051	70,25	2	1985	11	2055	70,75
3	1981	6	2051	70,25	3	1985	12	2055	70,75
4	1981	7	2051	70,25	4	1985	1	2056	70,75
5	1981	8	2051	70,25	5	1985	2	2056	70,75
6	1981	9	2051	70,25	6	1985	3	2056	70,75
7	1981	10	2051	70,25	7	1985	4	2056	70,75
8	1981	11	2051	70,25	8	1985	5	2056	70,75
9	1981	12	2051	70,25	9	1985	6	2056	70,75
10	1981	4	2052	70,50	10	1985	7	2056	70,75
11	1981	5	2052	70,50	11	1985	8	2056	70,75
12	1981	6	2052	70,50	12	1985	9	2056	70,75
1	1982	7	2052	70,50	1	1986	10	2056	70,75
2	1982	8	2052	70,50	2	1986	11	2056	70,75
3	1982	9	2052	70,50	3	1986	12	2056	70,75
4	1982	10	2052	70,50	4	1986	4	2057	71,00
5	1982	11	2052	70,50	5	1986	5	2057	71,00
6	1982	12	2052	70,50	6	1986	6	2057	71,00
7	1982	1	2053	70,50	7	1986	7	2057	71,00
8	1982	2	2053	70,50	8	1986	8	2057	71,00
9	1982	3	2053	70,50	9	1986	9	2057	71,00
10	1982	4	2053	70,50	10	1986	10	2057	71,00
11	1982	5	2053	70,50	11	1986	11	2057	71,00
12	1982	6	2053	70,50	12	1986	12	2057	71,00
1	1983	4	2053	70,50	1	1987	1	2058	71,00
2	1983	5	2053	70,50	2	1987	2	2058	71,00
3	1983	6	2053	70,50	3	1987	3	2058	71,00
4	1983	7	2053	70,50	4	1987	4	2058	71,00
5	1983	11	2053	70,50	5	1987	5	2058	71,00
6	1983	12	2053	70,50	6	1987	6	2058	71,00
7	1983	1	2054	70,50	7	1987	7	2058	71,00
8	1983	2	2054	70,50	8	1987	8	2058	71,00
9	1983	3	2054	70,50	9	1987	9	2058	71,00
10	1983	4	2054	70,50	10	1987	10	2058	71,00
11	1983	5	2054	70,50	11	1987	11	2058	71,00
12	1983	6	2054	70,50	12	1987	12	2058	71,00

Geboortedatum		KPMG / AG2018			Geboortedatum		KPMG / AG2018		
Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd	Maand	Jaar	Maand	Jaar	Leeftijd
1	1988	1	2059	71,00	1	1992	7	2063	71,50
2	1988	2	2059	71,00	2	1992	8	2063	71,50
3	1988	3	2059	71,00	3	1992	9	2063	71,50
4	1988	4	2059	71,00	4	1992	10	2063	71,50
5	1988	5	2059	71,00	5	1992	11	2063	71,50
6	1988	6	2059	71,00	6	1992	12	2063	71,50
7	1988	7	2059	71,00	7	1992	1	2064	71,50
8	1988	8	2059	71,00	8	1992	2	2064	71,50
9	1988	9	2059	71,00	9	1992	3	2064	71,50
10	1988	10	2059	71,00	10	1992	4	2064	71,50
11	1988	11	2059	71,00	11	1992	5	2064	71,50
12	1988	12	2059	71,00	12	1992	6	2064	71,50
1	1989	4	2060	71,25	1	1993	7	2064	71,50
2	1989	5	2060	71,25	2	1993	8	2064	71,50
3	1989	6	2060	71,25	3	1993	9	2064	71,50
4	1989	7	2060	71,25	4	1993	10	2064	71,50
5	1989	8	2060	71,25	5	1993	11	2064	71,50
6	1989	9	2060	71,25	6	1993	12	2064	71,50
7	1989	10	2060	71,25	7	1993	4	2065	71,75
8	1989	11	2060	71,25	8	1993	5	2065	71,75
9	1989	12	2060	71,25	9	1993	6	2065	71,75
10	1989	1	2061	71,25	10	1993	7	2065	71,75
11	1989	2	2061	71,25	11	1993	8	2065	71,75
12	1989	3	2061	71,25	12	1993	9	2065	71,75
1	1990	4	2061	71,25	1	1994	10	2065	71,75
2	1990	5	2061	71,25	2	1994	11	2065	71,75
3	1990	6	2061	71,25	3	1994	12	2065	71,75
4	1990	7	2061	71,25	4	1994	1	2066	71,75
5	1990	8	2061	71,25	5	1994	2	2066	71,75
6	1990	9	2061	71,25	6	1994	3	2066	71,75
7	1990	10	2061	71,25	7	1994	4	2066	71,75
8	1990	11	2061	71,25	8	1994	5	2066	71,75
9	1990	12	2061	71,25	9	1994	6	2066	71,75
10	1990	4	2062	71,50	10	1994	7	2066	71,75
11	1990	5	2062	71,50	11	1994	8	2066	71,75
12	1990	6	2062	71,50	12	1994	9	2066	71,75
1	1991	7	2062	71,50	1	1995	10	2066	71,75
2	1991	8	2062	71,50	2	1995	11	2066	71,75
3	1991	9	2062	71,50	3	1995	12	2066	71,75
4	1991	10	2062	71,50	4	1995	1	2067	71,75
5	1991	11	2062	71,50	5	1995	2	2067	71,75
6	1991	12	2062	71,50	6	1995	3	2067	71,75
7	1991	1	2063	71,50	7	1995	4	2067	71,75
8	1991	2	2063	71,50	8	1995	5	2067	71,75
9	1991	3	2063	71,50	9	1995	6	2067	71,75
10	1991	4	2063	71,50	10	1995	7	2067	71,75
11	1991	5	2063	71,50	11	1995	8	2067	71,75
12	1991	6	2063	71,50	12	1995	9	2067	71,75

Contact

Egbert Kromme

T: +31 (0)20 656 8472

E: Kromme.Egbert@kpmg.nl

Bart Arendshorst

T: +31 (0)20 656 2974

E: Arendshorst.Bart@kpmg.nl

KPMG

Laan van Langerhuize 1
1186 DS AmstelveenAmstelveen
P.O. Box 74500
1070 DB Amsterdam

www.kpmg.nl

De in dit document vervatte informatie is van algemene aard en is niet toegespitst op de specifieke omstandigheden van een bepaalde persoon of entiteit. Wij streven ernaar juiste en tijdige informatie te verstrekken. Wij kunnen echter geen garantie geven dat dergelijke informatie op de datum waarop zij wordt ontvangen nog juist is of in de toekomst blijft. Daarom adviseren wij u op grond van deze informatie geen beslissingen te nemen behoudens op grond van advies van deskundigen na een grondig onderzoek van de desbetreffende situatie.

© 2018 KPMG Advisory N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263682, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden. De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde merken van KPMG International.